

FORUM EUROPSKE GRAĐANSKE INICIJATIVE

Zabrana glifosata

LEARN - DISCUSS - CONNECT - SEEK ADVICE

O inicijativi „Zabrana glifosata”

Inicijativa „Zabrana glifosata”, punim nazivom „**Zabrana glifosata i zaštita ljudi i okoliša od toksičnih pesticida**”, bila je četvrta uspješna europska građanska inicijativa. Njome je Europska komisija pozvana da poduzme odlučne mjere za regulaciju pesticida u Europskoj uniji i poboljšanje transparentnosti u tom području.

Herbicidi na bazi glifosata u širokoj su upotrebi u poljoprivredi i već su neko vrijeme predmet intenzivne javne rasprave u cijeloj Europi. Izloženost glifosatu povezana je s pojavom raka i propadanjem ekosustava, a mnogi su građani doveli u pitanje transparentnost i neovisnost znanstvenih procjena na kojima se temelji njegovo odobrenje.

U okviru te inicijative organizatori su pozvali Europsku komisiju da:

- **zabrani herbicide na bazi glifosata**
- **osigura da se znanstvene evaluacije pesticida za dobivanje regulatornog odobrenja EU-a temelje isključivo na objavljenim studijama koje su naručila nadležna javna tijela**, a ne industrija pesticida
- **utvrdi obvezne ciljeve smanjenja upotrebe pesticida na razini EU-a** kako se oni u konačnici više ne bi koristili.

Inicijativa je registrirana 25. siječnja 2017., kad je započelo i prikupljanje potpisa. Zahvaljujući već oformljenoj koaliciji i velikom javnom angažmanu organizatori su prikupili milijun potpisa u samo pet mjeseci. Razdoblje prikupljanja stoga je završeno ranije nego što je predviđeno, 2. srpnja 2017., što je omogućilo da se izjave o potpori brzo provjere prije nego što Komisija donese odluku o produljenju dozvole za glifosat.

Unatoč tome što rokovi za dovršetak postupka provjere nisu bili jednaki u svim državama članicama, inicijativa je službeno podnesena 6. listopada 2017., a priloženo joj je 1 070 865 provjerenih izjava o potpori. Organizatori su se sastali s Europskom komisijom 23. listopada 2017. i iznijeli svoje argumente na javnom saslušanju u Europskom parlamentu 20. studenog 2017., a službeni odgovor Komisije primili su u Komunikaciji od 12. prosinca 2017.

Zahvaljujući inicijativi „Zabrana glifosata” rasprava o sigurnosti upotrebe pesticida i znanstvenoj transparentnosti podignuta je na najvišu razinu donošenja odluka u EU-u.

Registracija inicijative

25. siječnja 2017.

Početak prikupljanja potpisa

25. siječnja 2017.

Završetak prikupljanja potpisa *

2. srpnja 2017.

* Organizatori su prikupljanje zaključili ranije.

Potvrda valjanosti inicijative u Europskoj komisiji

6. listopada 2017.

Odgovor Europske komisije na inicijativu

12. prosinca 2017.

Kako je inicijativa uspjela prikupiti dovoljno potpisa?

Vrlo angažirana publika od samog početka

Europski građani, mediji i nevladine organizacije pokazali su snažan i postojan interes za pitanje glifosata. Toj pozornosti pridonijelo je i neuobičajeno javno neslaganje između Europske agencije za sigurnost hrane (EFSA) i Međunarodne agencije za istraživanje raka (IARC) Svjetske zdravstvene organizacije u pogledu mogućih učinaka glifosata na zdravlje.

Mobilizacija postojeće koalicije sa stabilnim izvorima financiranja

Organizatori nisu oformili novu koaliciju od nule, nego su mobilizirali već postojeću mrežu nevladinih organizacija sa stabilnim izvorima financiranja koje su bile spremne uložiti svoje stručno znanje i resurse u praćenje zakonodavnog postupka i pokušati izvršiti utjecaj na njega.

Strategija na kojoj se temelji inicijativa

Priprema

Inicijativa nije nastala u vakuumu, već se nadovezala na prethodna nastojanja da se utječe na to pitanje, među ostalim i na predstavku podnesenu Europskoj komisiji 2015. koja je tu temu uvelike

približila javnosti. Pokretanje europske građanske inicijative smatralo se prirodnim sljedećim korakom da mobilizacija preraste u institucijski angažman.

Jedna od najvećih poteškoća u ranoj fazi bila je postizanje dogovora o **težištu inicijative**. Koalicija koja je stajala iza inicijative „Zabrana glifosata” bila je velika i raznolika. Neki su partneri isticali povezanost glifosata i raka, drugima je važnija bila zaštita bioraznolikosti, dok je treće brinuo utjecaj korporacija na regulatorne postupke. Stoga je za postizanje konsenzusa bio potreban opsežan dijalog i kompromis.

Da bi olakšali rad u tako složenim uvjetima, organizatori su uspostavili „**organizacijski krug**” sastavljen od deset predstavnika najvažnijih organizacija. Oni su se sastajali jednom tjedno kako bi koordinirali odluke o dodjeli financijskih sredstava, komunikacijskoj strategiji, registraciji te izradi nacрта inicijative i njezina priloga. Koordinator inicijative sastavio bi početne nacрте i slao ih na očitovanje i zajedničku redakciju u više krugova.

Napomena

Budući da su mnoge organizacije sudionice već surađivale u prethodnim kampanjama, **za izgradnju saveza nije bilo potrebno toliko vremena kao kod mnogih drugih inicijativa**. Unatoč tome, organizatori su naglasili da **ne bi bilo dovoljno osloniti se isključivo na postojeću mrežu**. I dalje je bilo nužno proširiti doseg i utvrditi koji aspekti nisu pokriveni.

Prikupljanje sredstava i resursi

Inicijativa je prikupila 328 399 EUR iz raznih izvora, uključujući Campact, WeMove.eu i Greenpeace. U to je vrijeme to bila europska građanska inicijativa koja je prikupila najviše sredstava. Stabilni i postojani izvori financiranja omogućili su organizatorima da ulažu u koordinaciju, informiranje i infrastrukturu kampanje, što je omogućilo kontinuiranu mobilizaciju za vrijeme cijelog razdoblja prikupljanja.

Izvori financiranja (EUR)

Napomena: Dodatne informacije o potpori i financiranju inicijative „Zabrana glifosata” dostupne su na stranici te inicijative u registru europskih građanskih inicijativa. Prijaviti se moraju samo iznosi veći

od 500 eura po sponzoru.

Strategija kampanje

Već na samom početku organizatori su uvidjeli da imaju veliku pozornost javnosti. **Slanje informacija e-poštom** postalo je **okosnica kampanje**. Budući da je inicijativu koordinirala organizacija koja vodi internetske kampanje o nekoliko tema, organizatori su imali iskustva u mobilizaciji velikih baza pobornika redovitim slanjem e-poruka. Partneri su primijenili sličan pristup: obratili su se članovima vlastitih mreža i ostali u kontaktu s njima tijekom cijele kampanje.

Organizatori su sastavili popis **nacionalnih partnerskih organizacija** koje su bile voljne sudjelovati i blisko su surađivali s njima kako bi one izravno na svojim internetskim stranicama objavile obrasce za prikupljanje potpisa. Održavanje redovitog kontakta s partnerima bilo je nužno da bi se osigurao neprekidan protok poruka i postigao zamah.

Pokazalo se da je od velike koristi bila **identifikacija dionika u ranoj fazi**. Organizatori su ustanovili u kojim bi državama članicama moglo biti teško doseći minimalni prag i ondje su proaktivno izgradili odnose s organizacijama i influencerima. Taj strateški fokus pridonio je postizanju široke geografske pokrivenosti.

Internetske stranice kampanje **prevedene su na više jezika EU-a**, što je povećalo pristupačnost u svim državama članicama. Zahvaljujući **optimizaciji tražilica** oko 8 – 9 % potpisa prikupljeno je izravno putem internetskih stranica. Međutim, od 1. siječnja 2023. potpisi se više ne mogu prikupljati izravno na internetskim stranicama kampanje: organizatori mogu jedino preusmjeriti korisnike na službeni sustav internetskog prikupljanja.

Osim što su mobilizirali potporu putem interneta, organizatori su eksperimentirali s **poticanjem sudjelovanja u okruženju izvan interneta**. U suradnji s organizacijama Campact i GLOBAL2000 na europskoj su razini organizirali „dan prikupljanja potpisa izvan interneta”, u okviru kojeg su pobornicima poslali 5000 paketa za prikupljanje potpisa. Tako je tijekom samo jednog vikenda prikupljeno oko 100 000 potpisa.

Profesionalni nacionalni aktivisti angažirani su u Španjolskoj, Italiji i Francuskoj, gdje je organizacija zadužena za koordinaciju imala velike lokalne kapacitete. Aktivnosti kojima se građane poticalo na sudjelovanje provedene su i u zemljama bez osoblja zaduženog za to te su tako mobilizirani pobornici u cijeloj Uniji.

U pet mjeseci inicijativa je prikupila više od milijun potpisa, a to je postignuće bilo odraz snage koalicije i razine zabrinutosti javnosti.

Prikupljanje potpisa i postupak provjere

Neovisni sustav internetskog prikupljanja organizatorima inicijative omogućio je da putem interneta prikupljaju ne samo potpise, već i podatke za kontakt, a namjenski obrazac mogli su objaviti i na partnerskim internetskim stranicama. Organizatori inicijative „Zabrana glifosata” koristili su neovisni sustav internetskog prikupljanja, no od 1. siječnja 2023. za prikupljanje potpisa na internetu može se koristiti samo središnji sustav internetskog prikupljanja.

Broj prikupljenih izjava o potpori za inicijativu „Zabrana glifosata” po državama članicama

Države članice EU-a u kojima je prikupljen minimalni potreban broj izjava o potpori inicijativi na karti su označene kvačicama. Inicijativa „Zabrana glifosata” prikupila je ukupno 1 070 865 provjerenih izjava o potpori i **dosegnula minimalne pragove u devet država članica**.

Zvezdice na karti označavaju države članice EU-a u kojima su potvrde o izjavama o potpori primljene i nakon podnošenja, no njihov broj nije uključen u ukupni broj potpisa. Cijela tablica s izjavama o potpori dostupna je na [posebnoj internetskoj stranici Komisije](#).

U?inak ove inicijative

Službeno podnošenje i sastanci s Komisijom

Organizatori su se 23. listopada 2017. sastali s Komisijom (prvi potpredsjednik Frans Timmermans, povjerenik za zdravlje i sigurnost hrane Vytenis Andriukaitis i viši dužnosnici iz raznih relevantnih službi) ([priopćenje za medije](#)). Povjerenik Andriukaitis javno je potvrdio važnost izravnog sudjelovanja više od milijun građana u donošenju odluka EU-a i ponovno iskazao potporu jačanju instrumenta europske građanske inicijative.

Javno saslušanje u Europskom parlamentu

Organizatori su predstavili svoju inicijativu **na javnom saslušanju u Europskom parlamentu 20. studenog 2017.** (javno saslušanje). Za predstavljanje inicijative odabrali su stručnjake iz predmetnog područja i unaprijed su pomno pripremili najvažnije poruke. Mnogi zastupnici u Europskom parlamentu inicijativi su „pružili iznimno veliku podršku”.

Službeni odgovor Europske komisije

Komisija je u svojoj **Komunikaciji od 12. prosinca 2017.** (priopćenje za medije) donijela sljedeće zaključke:

- kad je riječ o **zabrani herbicida na bazi glifosata**, Komisija je zaključila da ne postoje ni znanstveni ni pravni razlozi koji bi opravdali zabranu te je navela da neće predložiti propise kojima bi se zabranio glifosat,
- kad je riječ o **transparentnosti i neovisnosti znanstvenih procjena**, Komisija se obvezala da će do svibnja 2018. predstaviti zakonodavni prijedlog za povećanje transparentnosti u postupku procjene rizika EU-a i poboljšanje upravljanja studijama koje se dostavljaju Europskoj agenciji za sigurnost hrane (EFSA) i njihove pouzdanosti,
- kad je riječ o **ciljevima smanjenja pesticida na razini EU-a**, Komisija se umjesto uvođenja obveznih ciljeva smanjenja odlučila usredotočiti na poboljšanje provedbe Direktive o održivoj upotrebi pesticida. Obvezala se i na izradu usklađenih pokazatelja rizika kako bi se bolje pratila upotreba pesticida i prikupile informacije za buduće političke odluke.

Zakonodavni učinak i daljnji koraci

Iako glavni cilj zabrane glifosata nije postignut, **inicijativa je imala znatan zakonodavni učinak.**

Komisija je **u travnju 2018.** predstavila **zakonodavni prijedlog za jačanje transparentnosti u postupku procjene rizika u prehrambenom lancu EU-a.** Prijedlogom je uvedena automatska objava studija iz te industrije koje se podnose u svrhu odobravanja proizvoda i stroža pravila upravljanja za studije koje koristi Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA).

Nakon pregovora između Europskog parlamenta i Vijeća **donesena su nova pravila o transparentnosti, koja se primjenjuju od 27. ožujka 2021.** Zahvaljujući tim pravilima proizvodi povezani s hranom, uključujući pesticide, više se ne mogu odobravati na temelju neobjavljenih studija iz predmetne industrije. Sve studije koje se dostavljaju u kontekstu postupaka odobravanja sada moraju biti javno dostupne, čime se omogućuje neovisan znanstveni nadzor. Koalicija nevladinih organizacija aktivno je sudjelovala u cijelom tom procesu, pomno prateći pregovore i vode

ći računa o tome da se ne umanju ambicija prijedloga o transparentnosti.

Čak i nakon službenog zaključenja europske građanske inicijative koalicija je ostala u kontaktu i nastavila se obraćati zajednici svojih pobornika. Partnerskim organizacijama i pojedinačnim pobornicima slala je e-poruke o rezultatima kampanje i poticala ih da ostanu uključeni. Nastavila je koordinirati svoje organizacije članice i zalagati se za pitanja povezana s ciljevima inicijative.

Iako se ta koordinirana aktivnost s vremenom postupno usporila, mreže uspostavljene u kampanji i dalje postoje. Organizatori su ostali u kontaktu s pobornicima i mobilizirali ih kad bi se pokrenule relevantne rasprave o politikama. Objasnili su da su „pobornici bili važna snaga u kasnijoj fazi”, osobito kad se u Europskom parlamentu raspravljalo o povezanim pitanjima.

Mobilizacija koju je pokrenula inicijativa „Zabrana glifosata” protegnula se i na razdoblje nakon završetka prikupljanja te je pridonijela kontinuiranom interesu za propise o pesticidima i znanstvenoj transparentnosti.

Saznajte kako je inicijativa „Zabrana glifosata” pokrenula pravu malu revoluciju(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/citizens-experiences/blogs/how-stop-glyphosate-brought-about-small-revolution_hr)

Upute i savjeti organizatorima budu?ih inicijativa

Okupite postojanu publiku

S pripremama treba započeti znatno prije registracije. Široka i angažirana baza pobornika omogućuje brzu mobilizaciju u trenutku kad započne prikupljanje potpisa.

Osigurajte dostatna financijska sredstva

Za kontinuiranu kampanju potrebna su odgovarajuća financijska sredstva. Potaknite organizacije sudionice da aktivno prikupljaju sredstva kojima će se financirati informiranje, koordinacija i komunikacija tijekom cijelog razdoblja prikupljanja.

Vodite računa o planiranju

Strateško planiranje vrlo je važno. Pokretanje inicijative u trenutku kad su u tijeku zakonodavne rasprave može povećati vidljivost, političku relevantnost i ukupni učinak.

Birajte učinkovite komunikacijske kanale

Jasna i ciljana komunikacijska strategija od iznimne je važnosti. Utvrdite kojim ćete kanalima najlakše doprijeti do svoje publike i dosljedno ih koristite za postizanje i održavanje zamaha.

Imate li bilo kakvih dvojbi u vezi sa svojom inicijativom, obratite se našim stručnjacima![\(\[https://citizens-initiative-forum.europa.eu/seek-advice_hr#\]\(https://citizens-initiative-forum.europa.eu/seek-advice_hr#\)\)](https://citizens-initiative-forum.europa.eu/seek-advice_hr#)

Dodatne informacije

Dodatne informacije o inicijativi „Zabrana glifosata” dostupne su na [internetskim stranicama organizatora](https://stopglyphosate.eu/) (<https://stopglyphosate.eu/>) i na [posebnoj internetskoj stranici Komisije](#).